

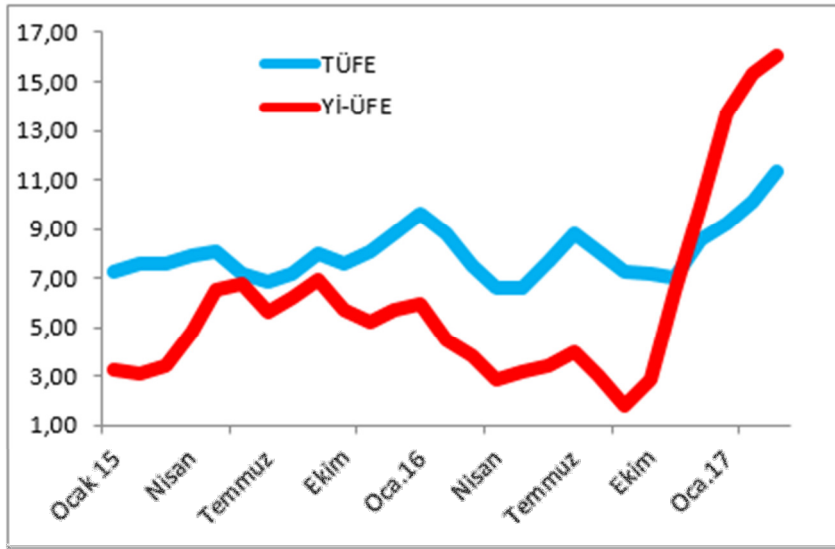
Üç Yeni Veri ve Üç Yorum

Mahfi Eğilmez

3 Nisan 2017 Pazartesi

Enflasyon aldı başını gidiyor

Mart ayı enflasyonu piyasa beklentisinin oldukça üzerinde çıktı. TÜFE (manşet enflasyon) aylık olarak yüzde 1,02 artarak 12 aylık bazda yüzde 11,29 oldu. Enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç tutularak hesaplanan çekirdek enflasyon yüzde 9,75'e yükseldi. Yurtiçi üretici fiyatları endeksindeki (Yİ-ÜFE) artış ise aylık bazda yüzde 1,04, 12 aylık bazda yüzde 16,09 oldu.

Grafikte dikkat çeken birkaç nokta var: (1) Merkez Bankası, kurlarda yaşanan sıçramaya faiz artışıyla yanıt vermekte geç kaldığı için manşet enflasyonu, hedeflediği yüzde 5 düzeyine yaklaştıramadığı gibi 2 haneye yerleşmesini de önleyememiş bulunuyor. (2) Uzun süre düşük sayılabilecek bir düzeyde giden Yİ-ÜFE, son dönemde zembereğinden boşanmış gibi fırlayıp gitmiş görünüyor. Bu gelişmenin nedeni kur artışlarından kaynaklanan maliyet yükselişini talepteki zayıflık nedeniyle bir süredir fiyatlarına yansıtamayan üreticilerin, talepte canlanma ortaya çıkar çıkmaz fiyatlarını artırmalarıdır. Üretici fiyatlarında görülen bu sıçramanın önümüzdeki dönemde tüketici fiyatlarına yansımaları ve fiyat artışları serisine yol açması olası görünüyor.

Dışticarete olumlu gelişmeler

3 tane farklı dışticaret serisi var. Ve bunlar arasında bazı miktar farkları söz konusu. Bunları ele alıp dışticaret gelişmelerini değerlendirmeden önce bu farkların nereden kaynaklandığını açıklayalım. TÜİK verileri (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile ortak oluşturuluyor), Merkez Bankası'nın ödemeler dengesi verileri ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)'in yayınladığı ihracat verileri. Bu üç verisi serisi arasında bazı farklar var. TİM'in ihracat verisiyle TÜİK ihracat verisi arasındaki farkın en büyük nedeni TİM verisinin mücevher dışındaki altın ihracatını kapsamaması. TÜİK dışticaret verileriyle Merkez Bankası'nın ödemeler dengesindeki dışticaret verilerinin tutmaması ise iki nedene dayanıyor: (1) İthalat sayılarıyla ilgili farkın bir bölümü TCMB'nin ölçümü FOB ile TÜİK'in ise CIF ile yapmasından kaynaklanıyor. (2) Diğer farklar ise ödemeler dengesi uluslararası sınıflandırmasında bazı kalemlerin ihracat ve ithalata değil hizmetler dengesine konulmasıyla ortaya çıkıyor.

Şimdi gelelim dışticaret verilerini değerlendirmeye.

Eldeki en güncel veri TİM'in açıkladığı Mart ihracat verisi.

Milyar USD	Ocak – Mart	Son 12 Aylık
2016 İhracat	31,3	132,4
2017 İhracat	35,4	135,7
Değişim (%)	13,0	2,5

Buna göre 2017'nin ilk üç ayında ihracatımızda yüzde 13 oranında bir artış var. TL'nin değer kaybının getirdiği rekabetçi ortama küresel ekonominin yavaş yavaş toparlanmaya başlamasının da eklenmesiyle geçen yılın son çeyreğinde düşüşe geçen ihracatın yeniden artışa geçmesi oldukça olumlu bir gelişme. Bu çeyrekte ortaya çıkan artış son 12 ayın ihracatını da artıya geçirmiş bulunuyor.

Eldeki ikinci veri Ocak Şubat aylarını kapsayan TÜİK'in dışticaret istatistikleri. Bunları da aşağıdaki tabloda gösterelim (milyar USD).

Ocak - Şubat	İhracat	İthalat	Dışticaret Açığı
2016	21,9	29,0	7,1
2017	23,4	31,4	8,0
Değişim (%)	6,7	8,2	12,7

2016 yılının ilk iki ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 75,5 iken 2017 yılının ilk iki ayında yüzde 74,5 olmuş bulunuyor.

Bu verilere baktığımızda da ihracatta yılın ilk iki ayında önemli bir toparlanma olduğunu görüyoruz. Buna karşılık ithalattaki artış daha hızlı bir eğilim gösteriyor.

Eldeki verilerin ayrıntıları içinde bir konuya değinmekte yarar var. Türkiye'nin ihracatında yüksek teknoloji ürünlerin payı yüzde 2,8 olmuş. Bu oran 2016'nın ilk iki ayında yüzde 3,1 idi. Bu oran yükte hafif pahada ağır ürünlerin ihracatını gösterdiği için çok önemli.

Turizmde sıkıntı büyüyor

Turizm istatistikleri de farklı bazı veri derleyicilerin verilerine göre ele alınıyor. Bunlar; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tursab, TÜİK ve diğer bazı kuruluşlar. Eldeki son veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı verileri olduğu için burada onları değerlendireceğiz. 2017 yılının ilk iki ayında gelen turist sayısının geçen yılın ilk iki ayında gelenlerle karşılaştırılmasını aşağıdaki tabloda gösteriyorum.

Ülkeler	2016	Pay (%)	2017	Pay (%)	Fark (%)
Gürcistan	265.747	11,0	281.451	12,7	5,9
İran	217.222	9,0	232.232	10,5	6,9
Bulgaristan	208.332	8,6	183.905	8,3	-11,7
Almanya	252.546	10,5	175.525	7,9	-30,5
Azerbaycan	64.258	2,7	80.644	3,6	25,5
Rusya	20.074	0,8	39.064	1,8	95,6
Diğer	1.382.787	57,4	1.222.486	55,1	-10,1
Genel Toplam	2.410.966	100	2.215.307	100	-8,1

Tabloya bakılacak olursa 2017 yılının ilk iki ayında Türkiye'ye gelen turist sayısında geçen yılın ilk iki ayına göre yüzde 8,1 oranında azalma olmuş. Gürcistan, İran ve Azerbaycanlı turist sayısında artış olurken Alman turistlerin sayısında ciddi düşüş ortaya çıkmış. Yaşanan son gelişmeler

sonrasında beklenen gelişme olan Avrupalı turist sayısında düşüşler (yüzde 19'a yakın) olurken Rus turist sayısı geçen yıla göre yüzde 95,6 oranında artış göstermiş bulunuyor.

Değerlendirme

Türkiye ekonomisi, enflasyonun yükseldiği, işsizliğin arttığı, büyümenin düşük kaldığı tuhaf bir dengeye oturmuş görünüyor. Bu durum stagflasyona, resesyona, depresyona uymuyor. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik durumu tek bir sözcükle ifade etmek mümkün değil. O nedenle bu durumu 'enflasyon ve işsizlik eşliğinde düşük büyüme' olarak tanımlamak uygun olabilir.

İlk iki aylık sonuçlara baktığımızda ihracattaki artışa karşılık ithalatta daha hızlı bir artışın ortaya çıkmış olması dışticaret açığındaki büyümede kendisini gösteriyor. Eğilim böyle devam ederse ilerleyen aylarda biri olumlu biri olumsuz iki durumla karşılaşacağız demektir: (1) Büyüme yükselecek, (2) Cari açık artacak.

Yine aynı dönemin gelen turist sayılarına baktığımızda Avrupalı turist sayısındaki azalmanın çok para harcayan turistlerin bir bölümünü kaybetmemiz anlamına gelmesi nedeniyle turizm gelirlerimizde düşüşe yol açacağını, bunun bir bölümünün artan komşu turizmiyle telafi edileceğini görüyoruz. Turizm gelirlerinde düşüşün ikisi de olumsuz iki sonucu olacak: (1) Turizm tesislerinin kayıpları artacak ve bankaların bu sektöre açtıkları kredilerini tahsil etmelerinde sıkıntı büyüyecek. (2) Düşen turizm gelirleri nedeniyle cari açıkta artış olacak.